Ч. 60 (12.426). Львів, вівторок 18. березня 1930. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За право до життя.

(Промова сенатора М. Галущинського на пленумі сенату при розправі над бюджетом міністерства освіти дня 12. березня 1930 р.)

Приступаючи до розмови над бюджетом міністерства освіти і віроісповідань видніють переді мною два шляхи: один — теоретичного розгляду педагогічних і виховних питань, а також практичного їх приноровлювання у житті та школі; другий — вгляд в умови, серед яких находиться шкільництво й освіта українського народу в Польщі.

Перший шлях дуже вдячний. Він веде нас до найважніших питань культури, дає можність не тільки користати з культурних цінностей, але також творити нові. Другий приневолює нас до критики, до піднощення гострих замітів, роблення спротивів, складання заяв. Дотеперішній досвід повчає нас, що кожний критичний голос, хочби виплинав з наукових підстав, гине і пропадає наче голос у пустині. Щодо другого, то ви, панове, маєте на нього докладні окреслення. Одні кажуть, що це тільки перечулення приневолює нас до наших виступів. Інші підіймають думку одного польського освітника і стверджують, щоправда, незадоволення в наших голосах, але це незадоволення з істнуючого положення „є зрештою постійною рисою кожної меншини“. Та саме в тому місці шляхом асоціації приходить мені на думку стаття в одному варшавському часописі з приводу побуту в столиці Річипосполитої президента Естонії. Там читаємо: „Запорукою державного почування національних меншин (розуміється в Естонії) є найбільше ліберальний на світі закон, що відноситься до меншин. Не місце тут зясовувати постанови цього закону. Досить сказати, що естонський сойм не чув навіть одної досі інтерпеляції меншин, але навпаки дістає постійно докази льояльности і вдячности росіян, німців, або шведів, які мешкають у державі“. Отже може бути інакше, і меншини можуть бути вдоволені. Але автор статті утікає перед дальшим розглядом причин, бо, на його думку, „не місце тут зясовувати постанови цього закону“. З утечею з поля битви, іншими словами, з дезерцією у відношенні до питання меншин доводиться нам мати до діла на кожному кроці і збоку всіх відповідальних чинників у Польщі. Причини і форми дезерції ріжнородні, але факт дезерції незмінений.

Навіть у державних видавництвах доводиться нам читати про те, якто автори ріжного роду статтей полишають „на боці важне і складне національне питання“ („Освята і Виховане“ 1929 р. зшиток 2 стор 128). А коли на освітній конференції в Пулавах, яка відбулася в часі від 8—10. травня 1929 р. один із референтів, говорячи про „актуальні питання освіти дорослих у Польщі“ поставив на другому місці питання національних меншин, ужив наступних слів: „це питання дуже часто або поминаємо стидливо, або полагоджуємо половинно. Тоді, коли говориться про національні меншини маю вперте враження нещирости“. А проте інші учасники конференції не погодилися з його думкою і знову ховалися поза ріжні причини, м. ін. і такі, що питання меншин — це справа виключно політична, що це питання вяжеться з устроєм польської держави. А посол Корнецький, присутний на цій конференції, каже виразно: „Колиб ми хотіли обговорювати питання національних меншин з точки погляду шкільної політики, то не моглиб його розглядати в згоді і прийшлиб до переконання, що це таке питання, яке належить перевести на інше форум“. Але, де находиться те інше форум і що розуміє промовець під цим іншим форум, про це він не згадує. Коли має на душі законодатні установи, то тут для нього справа хіба вже порішена. Саме посол Корнецький у своїй брошюрі „Про шкільництво меншин“ сказав виразно, що польський сойм у 1924 р. довго задумувався над способами, як полагодити питання національних меншин. І з уваги на цілість шкільної політики держави визнав за найкращий спосіб уведення двомовної школи, в якій має відбуватись виховування молодих поколінь в одній державній школі без огляду на етнічне походження. На думку п. посла „чотирохлітня практика виказала, що творці закону з 1924 р. хоч з противних політичних таборів, мали рацію“. Отже і на тому одинокому може ще форумі не треба розглядати питання шкільництва й освіти національних меншин, а навпаки є всі дані, для повного задоволення і для голошення „урбі ет орбі“, що „не зважаючи на поборювання утраквізму політичними агітаторами, наростає у спільній кресовій школі нове покоління, яке на шкільній лавці розвиває у собі братню любов, розуміння спільних життєвих цілей і пошану для племінних ріжниць“. Такі голоси задоволення з дотеперішніх осягів шкільної польської політики, голоси, змістом яких є те, що потреби українського шкільництва є вповні заспокоєні, находимо і в державних заявах. Бо Польща у відношенні до меншин виконала не тільки постанови арт. 109, 110. і 117. власної конституції, і арт 1, 9. і 10. трактату між союзними державами і Польщею, підписаного у Версаю дня 28. червня 1919 р., але пішла навіть далі у своїй льояльности до національних меншин ніж про це говорять названі точки. На цьому становищі задоволення зійшлися не тільки ріжні польські політичні угрупування, але також і уряд у своїх видавництвах, призначених для ознайомлювання польського громадянства і закордону зі станом політичного виховання у Польщі.

Деякі угрупування пішли ще далі. У соймі мали ми нагоду почути голоси пп. послів Радавіла і Баліцької про те, що жертвою української школи паде польська дитина, яка у „кресовій“ школі мусить учитися чужої мови. А не брак і таких голосів, які кажуть навіть про привілеї українського народу на полі державного шкільництва.

Боротьба зі всіми цими голосами безцільна. Дуже трудно розвіяти атмосферу самозадоволення. Ще тяжче боротися з цим психічним наставленням, яке бачимо у голосах, що реагують на наші нарікання, вважаючи їх перечуленням або незадоволенням, або яке наказує промовчувати наші нарікання і не давати на них ніякої відповіди, щоби таким робом вбити крик дійсности, крик життя.

Та заки приступлю до подрібного обговорення питань освіти й культури українського народу, ставлю перед собою питання: про що говорити і як говорити.

На перше питання легка відповідь. Матеріял такий обильний, що може заняти одно цілоденне засідання. І нічого в тому дивного. Ми-ж свідомі того, що це є право народу до життя, право народу до культури. Ми свідомі того, що між шкільництвом, педагогією та освітою і цілим суспільним життям та вихованням істнує нерозривний звязок. Ми знаємо, що шкільництво й освіта можуть мати незвичайні можливости розвитку. Але це залежне від того „чи важна для нас істота справи залежить від того, чи в ці питання увіллємо життя і правду, як також досвід побудований на вислідах науки та практики“.

На друге питання: як говорити, є далеко трудніше найти відповідь ніж на перше. Бо зайвим уважаю підносити тільки відємні риси шкільної адміністрації, поборювати шкільний закон 1924 р., протестувати і кричати. Обмежуся тільки до ствердження, що як у моїх особистих промовах, так у виступах моїх товаришів у соймі та сенаті не маю нічого до зміни ані до відклику. Стверджую, що стан шкільництва й освіти українського народу не тільки не змінився на краще, але значно погіршився, бо з проб, досвідів, а навіть, як здавалося після травневого перевороту, з перехідного стану прибрав всі риси стабілізації і тривкости. Залишаючи знову гострий тон у промові, хочу приневолити панів не тільки до слухання, але також до інтроспекції у ваше психічне наставлення. Одначе не вільний я від побоювання, що інший тон моєї промови стрінеться з думкою цієї Високої Палати сформулованою в такому напрямі, що в культурно-освітньому життї українського народу все розвивається правильно й успішно, коли такий тон промови.

(Продовження буде.)

Харківський процес.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

II. „СВУ“ і терор.

Терористичні настрої серед членів „СВУ“ — каже далі акт обвинувачення — поширилися дуже сильно після вбивства С. Петлюри Шварцбардом у Парижі. Симпатичне враження на всіх членів організації зробив атентат Коверди на більшовицького посла в Варшаві Войкова. Тоді то деякі члени „СВУ“ ставили Коверду за зразок представникам української національної молоді, згуртованої у „СУМ“. Вчинок Коверди оцінювали як геройство. В часі чистки високошкільних установ (ВИШ-ів) провідники „СВУ“ мали пропонувати членам „Спілки Української Молоді“ реагувати на неї терористичними актами. Колиж уже протерористична атмосфера в „СУМ“-і найшла повне право горожанства, коли нею вахопились усі, тоді нібито провідники „СВУ“ почали намічувати тих комуністичних діячів, що мали впасти перші жертвою терору. Отже першою жертвою мав впасти сам Сталін у Москві. Його „кандидатуру“ мав піддтримувати акад. Єфремов. Організатор полтавської філії „СВУ“ К. Товкач мав зізнати в цій справі ось що: „Єфремов висловив думку, що колиб усунути Сталіна, то це помоглоб прискорити розклад партії більшовиків і повалення радянської влади. А це дуже полекшилоб роботу в розумінні прискорення загального повстання на Україні з метою відокремити її від Росії“.

З черги намітили приноровити терор до Ворошилова і Буденного, що їх зачисляли до людей „дужих волею“ серед комуністів. Обвин. Дурдуківський мав зізнати: „До таких дужих волею людей було зараховано також і Ворошилова та Буденного. У звязку з тим, що перед початком цієї розмови була дискусія про доцільність терору, зробили висновки, що коли нищити кого, то тільки таких людей як Сталін, Ворошилов, Буденний“... А такий „заприсяжений терорист“ із „СУМ-у“ як Павлушків мав зізнати ще й таке: „Зустрівши одного разу в Київі машину Ворошилова, коли той проїздив здається на маневри, я дуже шкодував (!), що не було в мене зброї. Інакше я конче вчинив би замах на того члена Наркому“... Гарний собі „терорист“ — нема що казати! Якби був мав револьвер, то був би мабуть стріляв!

Пізніше реєстр намічених „жертв“ терору збільшився ще й особою теперішнього народнього комісаря освіти в УСРР М. Скрипника. Попа тим „терористи“ зі „СУМ“-у і „СВУ“ не тільки не виконали ні одного терористичного акту, але й не

намітили більше кандидатів на смерть. Принайменше акт обвинувачення нікого крім поданих не називає.

З цілого обговореного відділу в акті обвинувачення зроблено такі висновки: „1) У період свого існування „БУД“ приноровлював масовий терор, який здійснювали банди, що були під керівництвом „БУД“. У період „СВУ“ керівники та ідеольоги укр. контрреволюції включають до програми своєї діяльности також індивідуальний терор; 2) питання про практичне запровадження терору обговорювали в останній період існування „СУМ“ і „СВУ“ і, зустрівши позитивне ставлення, члени „СВУ“ ухвалили його; 3) керівники „СВУ“ проповідували теорію масового винищування комуністів; 4) „СВУ“, що організувала й кермувала організацією молоді „СУМ“, готувала її членів до виконування терористичних актів, скерованих проти проводирів радянської влади і комуністичної партії; 6) лікарі — члени медичної групи „СВУ“ — принципово висловлювались за вживання в своїй лікарській діяльности терору, не застосовуючи лікарської етики щодо комуністів“.

III. Українська автокефальна церква і „СВУ“.

Акт обвинувачення твердить, що українська автокефальна церква відіграла одну з найвідповідальніших роль у роботі „СВУ“. Вона оформувалась в роках 1919—1920 при підтримці влади УНР. Фактично мала вона тоді свій організаційний центр у „Кирило-Методіївському Братстві“ та об'єднувала в собі найзавзятіших українських націоналістів. Керманичами автокефалістів вже тоді були Липківський і В. Чехівський. Коли більшовики перебрали владу на всій Україні, тоді „розбита в отвертій боротьбі українська контрреволюція шукала нових форм боротьби з радянською владою. Найзручнішою в розумінні конспірації та в розумінні перспектив формою контрреволюційної роботи була церква, бо вона давала можливість контрреволюційним елементам, прикриваючись легальною церковною діяльністю, здійснювати пляни боротьби з радянською владою“.

Найважнішим моментом в історії організації української автокефальної православної церкви був перший всеукраїнський, автокефальний собор, скликаний у 1921 р. В цьому соборі мали взяти дуже активну участь найвидатніші члени толішнього „Братства Української Державности“ (БУД).

Зірвавши давно зі „старославянською“, тобто російськ. церквою, УАПЦ вибрала на цьому соборі першим митрополитом В. Липківського, що був кандидатом „БУД-у“ По цім соборі, оформившись організаційно, автокефальна церква почала здійснювати „контрреволюційні“ завдання „БУД-у“. Всі постанови цього собору мали мати теж різкий антирадянський характер.

„Актив УАПЦ — читаємо дослівно в акті обвинувачення — у Київі й на місцях провадив підсилену роботу щодо об'єднання й консолідації контрреволюційних елементів. Збанкротовані ідейно... петлюрівські старшини, командири й отамани... знайшли собі притулок і широке поле для контрреволюційної діяльности в лавах так званих „священодіячів“ УАПЦ Ця церква мобілізувала розпорошені й розбиті контрреволюційні елементи, притягуючи їх до активної контрреволюційної діяльности. Українські контрреволюційні елементи, що влились в автокеф. церкву, щільно звязалися з куркульством та іншими протирадянськими елементами на селі... Широкі можливости ведення контрев. діяльности між куркульством під прикриттям автокеф. церкви привели в її лави чимало атеїстів, які цікавились церквою, як знаряддям контреволюційної роботи. Велике значіння в житті УАПЦ мало питання про кадри „священодіячів“. Потребу організації школи, яка готовилаб активних діячів, викликали подвійні міркування; з одного боку треба було підготовити контрреволюційний елемент, який вступив до УАПЦ і давніше не мав нічого спільного з релігією й церквою, і треба було оформити антирадянський світогляд контррев. діячів, що прийшли в УАПЦ. Для цього зорганізували „Вищу Богословську Школу“ і т. зв. „Брацтво робітників слова“. Організація цих розповсюдників контрреволюційної ідеольогії відбувалася з відома членів „БУД“, а характер їхньої роботи „БУД“ визначував своїми загально-політичними директивами. Коли „Брацтво робітників слова“ мало за свою основну мету контрреволюційне виховання автокефальної молоді, то „Вища Богословська Школа“ готувала автокефальних пропагандистів-попів, які по скінченні школи мали йти на села, щоб об'єднати ворожі радвладі елементи. Не меншу увагу приділив „БУД“ і справі проповідництва в УАПЦ. Здійснюючи під кермою „БУД“ контррев. роботу, УАПЦ на одному з перших місць поставила проповідництво для прищеплення широким колам парафіян антирадянських настроїв. Щоби розвязати це питання та визначити рямці проповідництва, організували комісію, в якій брали участь члени „БУД“.“

Такі твердження акту обвинувачення про повстання й завдання УАПЦ перед десяти чи девяти роками. Колиж у 1926 р. повстала „Спілка Визволення України“, то вона перебрала на себе всі давні прерогативи „БУД-у“ в автокефальній церкві та використовувала її в своїх політичних цілях. „СВУ“ мав стати — як каже акт обвинувачення — навіть на тому становищі, що УАПЦ мусить на Україні користуватися цілою низкою привілеїв у порівнянні до інших церков і робив у тому напрямі при допомозі своїх членів, що були в ріжних установах, відповідні заходи, використовуючи для цього всі леґальні можливости.

„Провинами“ та „злочинами“ української автокеф. церкви в новіших часах вже за часів „СВУ“ як також „доказами“ на цитовані твердження акту обвинувачення займемося в черговому числі.

*

ВІСТИ З ПРОЦЕСУ

Трибунал і оборонці.

Прилюдним обвинителем у процесі проти 45 укр. діячів є один із секретарів КП(б)У (комуністичної партії більшовиків України) Любченко Трибунал складається з 7 осіб. Звертають на себе увагу українські назвища як обвинителя, так і суддів: Приходька, Коробенка, Одинця, Коржанка, Мухи. До оборони зголосилося 15 відомих адвокатів. Головних обвинувачених С. Єфремова і В. Чехівського боронить адвокат Ратнер. Крім нього боронять: президент Союзу київських адвокатів Пухальський, а дальше Виленський, Ривкін, Шац і інші.

Обвинувачені.

Тому, що радянська преса приходить до нас дуже неправильно, подаємо щойно тепер повний виказ усіх обвинувачених у приналежности до т. зв. „Спілки визволення України“. Це член Української Академії Наук С. Єфремов, б. премієр міністрів УНР В. Чехівський. О. Чехівський, б. міністр закорд. справ УНР А. Ніковський. дир. школи В. Дурдуківський, письменниця Л. Старицька-Черняхівська, професор київського ІНО О. Гермайзе, студент київського ІНО М. Павлушків, проф. фільольогії В. Ганцов, відомий фільольоґ Г. Голоскевич, професори київського Медичного Інституту: О. Черняхівський, Н. Кудрицький, А. Барбар, проф. В. Удовенко, лікар В. Підгаєцький, лікарка Матушевська, митрополит В Липківський, М. Кривенюк, В. Страшкевич. В. Шарко, В. Дубровський, Г. Туркало, А. Болозович. М. Ботвиновський, М. Івченко, член київської колеґії оборонців З. Морґуліс, Н. Токаревська, А. Заліський, Ю. Трезвинський, проф. фільольоґії Г. Іваниця, проф. київського ІНО М. Дога, К. Шило, член полтавської колеґії оборонців І. Товкач, проф. полтавського ІНО В. Щепотев, П. Близнюк, Н. Лагута, проф. одеського ІНО М. Слабченко, Т. Слабченко, проф. дніпровського ІНО К. Панченко-Чапенко, проф. Холодний, Л. Біднова, Н. Білий, І. Карпович і директор філії Всеукраїнської Національної Бібліотеки у Винниці В. Отамановський. Тому, що спис цей беремо з кількох ґазет, російських і українських (бо в жодній не найшли ми його повнотою), не ручимо за те, що в ньому не буде яких помилок. Зазначуємо, що в списку подані і всі ті особи, на зізнання яких покликується акт обвинувачення. Та ми не знаємо, чи всі вони сидять на лаві обвинувачених тепер.

З переслухання акад. Єфремова і А. Ніковського.

Про хід процесу не маємо досі ніяких автентичних вісток. З тих уривків, що їх приносить чужа преса і деякі пресові аґенції, виходить, що атмосфера на салі розправи супроти обвинувачених незвичайно ворожа. Ніякі прохання переслуханих обвинувачених, щоб розправу перервати хоч на кілька хвилин для відпочинку після цілоденного мучення їх допитами, не помагають, но

Д-Р ІВАН БРИК.

Виховник народу.

(У 80-ліття Т. Масарика.)

У чеській Празі скінчилися саме свята у 80-ліття уродин президента Масарика. Не актом дипльоматичної куртуазії, в якій буває звичайно багато нещирости, а актом щирої, глибокої пошани перед великою, небуденною людиною була в тому святі і участь цілого культурного світу. Без ніякого урядового примусу, а з душевного приказу спішили на Градчани до свойого „Батечка“ сотні тисяч народу, щоби лиш поглянути на нього, почути з його уст завітні слова.

А перші, що прийшли до нього були діти. Вони в сірі мури королівської палати внесли усміх, захоплення невинних сердець. Думаю, що це не припадок. Певно, лежало воно в програмі свята. І в тому великий символ, бо Масарик для свого народу перш за все учитель-виховник. Так воно виходило і зі слів його старших духовних дітей, теперішніх сивоголових його співробітників у веденні молодої, повної сил держави.

Президент сенату, д-р Совкуп говорив: „Перед 50 роками ви прийшли в Прагу і з вами нова доба нашої історії. Покоління ваших учеників стоїть нині перед вами. Ви вчили нас праці і правди, бо воювати за правду значить працювати. Ви вчили нас мати незалежне сумління й незалежні переконання. Ваша катедра була для нас вікном у світ. Не забудемо вам ніколи, як ви високо підносили наш світогляд і цілі покоління нації приготовили морально й політично на рішаючі хвилини“.

На тлі такого признання і сама духова структура такого виховника і його методи та засоби, а вжеж найбільше його розумом продумані і серцем огріті слова набирають першорядного значіння, і то практично-виховного, особливо для народів малих, уклетених. „ол нижче певні є ми“. Малим народом є по думці Масарика нарід, серед якого є небагато духово і морально сильних громадян. „Не так важне, скільки нас, а важне те, які ми є“.

За сміливо булоб думати, що у коротких фейлетонах можна подати до відома нашого громадянства цей великий скарб, який криється в думках, особистому житті і більш як півстолітній праці-творчости Масарика. Хто цікавий, а таких повинно бути якнайбільше, а краще, в кого почуття відповідальности, той легко знайде потрібну літературу в чеській і німецькій мові. Та й в українській мові може прочитати знамениті „Ідеали гуманности“ в перекладі Ф. Королевського, Львів 1902, „Добірні думки“, видані Українським Громадським Комітетом у Празі 1925, д-ра Я. Яреми „Провідні ідеї фільософії Томи Масарика“, Прага 1925. Справді велике признання належиться видавництву „Червона Калина“ у Львові за видання книжки „Світова революція“, яка повинна найти місце в кожній українській хаті.

У Масарикових творах найдемо неодно, що доповнить і розяснить нам те, що відомо нам із Шевченка, Драгоманова, Франка. Вони дадуть нам науковий, широкий і твердий ґрунт для настроїв, почувань, дадуть і вказівки, куди найдоцільніше і найекономічніше — без потрібної витрати нашого національного добра, — спрямовувати життєву енерґію народу, як використовувати запал і ідеалізм.

На першому місці в особистому житті і науці Масарика стоїть любов праці. Працює, щоби пізнати правду, а пізнавши, боротися за неї. Але основою праці повинно бути широке, якнайширше, але й найосновніше знання. І тому від ґімназійної лавки аж по нинішній день працює Масарик над здобуттям того знання і поширенням свого світогляду. Студіює німецьку літературу, природничі науки, фільософію, історію. Вчиться чужих мов: англійської, французької, польської, російської, італійської, щоби могти читати у тих мовах не тільки твори, що відносяться до його найближчого фаху-фільософії, але літературу політичну і соціольоґію, а перш за все визначних письменників. Масарик високо ставить значіння літератури і мистецтва, бо бачить у них найприроднішу прояву душі народу.

Поставивши собі своїм життєвим гаслом англійське: „Наука це сила“ і чеське: „Правда побіджає“, голосив ті гасла в цілій своїй науковій і громадянській праці, бо вірив у побіду духа і правди.

Його наукова праця завсіди живо й безпосередньо зачіпала питання дня, життя громадянства, народу і людства. Його громадянська праця основувалась на совіснім, глибокім, науковім підготуванню. Значить у своїй діяльности був Масарик одночасно і фільософом і соціольогом і політиком. Небуденний тип практичного фільософа і громадського діяча з широким фільософічним світоглядом. У тій гармонії науки і практичної буденної праці є величезна сила Масарикової індивідуальности. І тому однаково глибокі й живі його наукові праці, чи публіцистичні статті, його виклади на університеті чи робітничих зібраннях, його промови до студентів чи в парляменті.

Незвичайний чар, яким оповита постать Масарика і вся його праця, це висока мораль. Завсіди щирий, отвертий і прямолінійний. Не зносив фальшу-неправди і визначався послідовною гармонією між тим, що говорив і тим, що робив, між тим, що говорить і робить. Безоглядно виступав проти неправди, де вона не булаб, чи в свому громадянстві, чи в чужому. „Честь народу вимагає, щоб брехні не обороняти, тільки правду пізнати і до помилки признатися“. Тому був ворогом усіх поверхових патріотичних крикунів, був ворогом самообману і національного шалу, коли до висоти народніх святощів піднощено навіть те, що було лихе, помилкове тільки тому, що воно своє

(Докінчення буде).

зважаючи на те, що всі підсудні вимучені й виснажені докраю довгомісячною тюрмою.

Особливо ворожо настроєна кількатисячна товпа слухачів-комуністів супроти особи першого обвинуваченого, акад. С. Єфремова. Ця товпа, що прислухується розправі цілий день (це делегати фабрик і установ), переривала постійно зізнання акад. Єфремова ворожими, повними ненависти вигуками і криками. Характеристичний був такий момент: Коли Єфремов, відповідаючи на запит, сказав, що він син священика, присутні комуністи стали всякими вигуками і глузуванням висмівати релігію і духовний стан.

Із зізнань акад. Єфремова виходилоб, що він, заперечуючи категорично головні тези акту обвинувачення, одночасно дуже рішучо заявився проти комуністичної влади на Україні. Дійшло до того, що голова трибуналу закинув акад. Єфремову використовування судової салі для цілей протибільшовицької пропаганди і відібрав йому голос, позбавляючи його таким чином можности виясвити провокаційну діяльність ДПУ в цьому монстр-процесі. Зате обвинувачений А. Ніковський своїми зізнаннями мав сильно обтяжити підсудних і висказав „жаль", що він брав участь в акції „Спілки визволення України".

Негайні пільги хліборобству.

Внески посла Тершаківця на Земельній Комісії.

На засіданні Земельної Комісії в дні 14. ц. м. велася дальше дискусія над пільгами для хліборобів. Перший забрав голос в дискусії пос. Тершаковець, який після довшої річевої промови поставив такі вимоги задля злагіднення господарської кризи в краю, а саме:

1) З ділянки збіжевої політики: а) щоби збіжеві резерви куповано виключно у дрібного рільника, б) скасувати всілякі ограничення щодо перемелення жита на муку, б) житня мука для війська повинна бути перемелювана у власнім заряді міністерства справ військових, а отруби продавані по знижених цінах безпосередньо для дрібного рільника через господарські орґанізації.

2) З ділянки рільного кредиту: а) щоби з призначених кредитів на підмогу рільництва користав український рільник через свою кредитову кооперацію, та щоби міністр рільництва, а не міністр внутрішніх справ мав на цей кредит рішаючий вплив, б) щоби кредит за погної в р. 1929 був без відсотків, прольонґований до 31. грудня 1930 р., в) щоби кредит, уділений на погної в р. 1930, був платний щойно осінню 1931 р.

3) В ділянці податкових справ: тому, що безпосередні державні ґрунтові податки від дрібного рільництва стягнені не тільки за рік 1929, але вже частинно і за 1930, та що найбільше допікають нас самоурядні данини, домагаємося: а) редукції дорогової данини, та скасування коштів екзекуції за залеглі самоврядні податки, б) касування чи обниження процентової стопи від залеглих державних податків і коштів екзекуції, в) скасування всіляких самоврядних оплат за в'їзд до міста, та на торги за худобу. Ці домагання у відношенні до самоврядних данин, уряд повинен якнайшвидше полагодити.

4) В ділянці річевих забезпечень: а) щоби з призначеної частини фонду резервового польського закладу Взаїмних Обезпечень приділено Рільному Банкові, як кредиту довготермінового для рільництва, також і український рільник міг дістати кредит.

5) В ділянці митної політики: а) заборона ввозу рижу до краю чи підвишки мита, б) заборона ввозу продуктів на виріб марґарини, в) негайна заборона ввозу свіжих звичайних яблук, а на будуче обмеження ввозу і ревізія мита на довіз заграничних овочів, та точна контроля перевозу згаданих овочів, бо під фірмою звичайного яблука впроваджують овочі люксусові, які збивають на ринку краєвий крам.

6) У ділянці залізничої тарифи: а) знижка тарифи до 20 проц. на перевіз бараболь для господарських цілей і насінних внутрі краю, з котрих повинно користати рільниче населення безпосередно і через свої господарські орґанізації, б) також та сама знижка за перевіз ґрису, макухів і навозів як краєвих так і заграничних.

7) В ділянці державних підприємств: а) домагаємося знижки на кухонну сіль від 5—10 грошів на 1 кґ. соли.

8) Домагаємося провірки заподіяних шкід плянтаторам управи тонколистного тютюну в воєвідствах Станиславівському і Тернопільському за винагороди понесених страт.

9) У справах картелів: Комісія висказує побажання, щоби уряд перепровадив ревізію картелевих розпорядків (нафта, залізо, цукор, волокно і т. п.) у тім напрямі, щоби розбіжність цін рільної продукції у відношенні до продукції промислової була унормована таким чином, щоби зі зниженою цін рільних продуктів наступила автоматично знижка промислових товарів.

Освітне життя львівського повіту.

(Докінчення.)

Стверджено теж, що праця по селах поміж жіноцтвом іде дуже пиняво, хоч тут у Львові на Загальних Зборах „Союза Українок" виголошується про це гарні звіти й начеркується широкі пляни, але в дійсности пані зі Львова селом мало інтересуються, а якщо іде яка робота в тому напрямі, то тільки завдяки ідейним-одиницям на місцях (пп. Ковалюкова, Осташевська, Оляновиччева, Кернога, Шубертівна) і нашим львівським студенткам.

В дискусії порушено також давний дуже проєкт, щоби при Виділі зорґанізовано кружок прелеґентів, які їздили би по селах з циклем систематичних викладів — і невеличкий хор (16-тка) студентів чи богословів, який концертами придбав би дещо гроша, якраз на фонд прелеґентів. Бібліотека на селі важна річ, але на читанни менше радо люди сходяться, зате живе слово, популярний реферат більше зробить, ніж книжка. Тому то виявляється потреба друкованих рефератів, які міг би виголосити й неодин з місцевих інтеліґентів і на їх підкладі розвинути дискусію між присутніми. Виданням таких популярних, цікавих відчитів повинен занятися Головний Виділ „Просвіти".

Найцікавішою точкою зборів був реферат о. Осташевського *про гуртки молоді по селах.* Представивши повоєнний занепад морального життя, витрачування енерґії на глупі змагання, розгукання сільської молоді, брак пошани для старших, для народніх ідеалів і вищих цілей, прелеґент змісував, як наші найближчі сусіди працюють над своєю позашкільною сільською молодю через журнали, відчити, забави, прогульки до міст для оглядання музеїв і національних памяток, через з'їзди для взаїмного познакомлення й зближення, через власні домівки, де орґанізується молодь до праці для майбутнього життя.

Прелеґент вказує на потребу такої орґанізації молоді в позашкільному віці і по наших селах, щоби зберігти її від морального зіпсуття, а її молодечу енерґію зужиткувати для її власного добра, для добра громади й нації. Гуртки молоді по селах мали би плекати у себе всі моральні й громадянські чесноти, підготовляти до майбутньої праці свідомих членів своєї церкви й свого народу. В таких гуртках училась би молодь також доброго тону, цебто культурного поведення в кожній ситуації і з кожним. Уклад таких гуртків зовсім автономний — сама молодь веде засідання, читає реферати, влаштовує ріжні свята — очевидно, за вказівками й тихим проводом старших громадян. Відповідні часописи нормують обовязки провідників таких гуртків і пляни праці.

По рефераті розвинулася дискусія на порушені справи, з якої діналися ми, що вже один такий гурток молоді завязався в Скнилові і працює доволі живо при читальні. Для створення такого гуртка доконечна річ, щоби на місці був ідейний і меткий провідник, який справляв би у властиве річище життя гуртка і надавав йому зміст. Для такого саме змісту побажане видавання окремого журналу для молоді, або хочби тільки листка при „Житті і Знанні", а також виготовлення легких, популярних відчитів, якими могла би молодь користуватися на своїх сходинах, як субстратом до ведення гутірок і доповняючої лектури.

Запорука кращого завтра нації, її моральна основа в молоді, яка дасть примір і старшому поколінню. В таких гуртках треба розвивати ідею солідарности — всі за одного, один за всіх — ідею карности, знання рідної історії й рідного краю, національну свідомість і гідність — усі ті прикмети, яких — на жаль — не достає нашому народови, а брак їх веде наші села, особливо у львівському повіті до деморалізації й хрун'яди. Гуртки молоді у нас мають також стати пропаґаторами ідеї ощадности, ідеї протиалькогольної і протинікотинної.

З'їзди молоді сільських гуртків можна у нас перевести. Ось наприклад можна би її стягнути до Львова на яке народне свято чи на оглядини музеїв, виставок, а приміщення найшли би певно прогульковці в наших рідних школах, де стрінули би братню міську молодь і навязали з нею зносини. А кілько історичних місцевостей найдеться в самому львівському повіті, де варто повести молоду громаду і розказати їй про давні діла наших прадідів.

Піднесено дуже влучну думку, що задумана нами праця не є в нас зовсім новою, бо має вже зразки в деяких давніших молодечих орґанізаціях, от хочби в „Пласті", тимто при орґанізуванні гуртків молоді по селах, можемо покористуватися в неодному правильниками „Пласту" й його доволі вже багатою літературою.

Признаючи велике значіння справи, яку шановний прелеґент розвинув у своєму рефераті, збори упросили о. Осташевського, щоби свій відчит оголосив у цілости в пресі для розвинення над ним ширшої загальної дискусії. Порішено теж звернутися до Головного Виділу, щоби обіжником візвав усі свої філії творити скрізь по селах гуртки молоді, а при своїм органі „Життя і Знання" впровадив окремий листок для сільської молоді, або в міру спромоги й окрему газетку.

В інших резолюціях порішено: подбати про популярні відчити для сіл, спеціяльно для гуртків молоді — скликати в найближчому часі анкету всіх освітніх кружків філії для унормування праці в них — окремаж скликати нараду представників усіх львівських просвітніх орґанізацій для взаїмного порозуміння, як спільними силами повести працю в повіті.

На внесення посла Ліщинського ухвалено освідомлювати громадських радних, щоби у бюджети вставляли значніші квоти на наші бібліотеки, на просвітні й інші культурні цілі.

Нововибраний Виділ філії, до якого крім дотеперішніх заслужених членів (голови о. Ковалюка, д-ра М. Коновальця, п. Панкевичевої і п. Керноги) увійшли ще й свіжі сили в особах о. Осташевського, пань Донцової і Баранової і п. Хомяка, дає запоруку, що справи, порушені на Загальних Зборах, не остануть тільки ухвалами на папері, але увійдуть у життя і перетворять львівський повіт у свідоме, просвітне й національне заборолo колишньої столиці Льва.

М. К.

Стрілянина за радянсько-польським кордоном.

Дня 14. березня населення прикордонної смуги біля Ловчевич (Виленщина) чуло в ночі сильну стрілянину на радянському боці. Особи, які втікли до Польщі, оповідають, що в одному селі селяни вбили комуніста, наслідком чого до села прийшов карний відділ. Селяни привитали військо стрілами із крісів, після чого комуністи підпалили село. У вогні спопеліло 7 домів, потім військо арештувало 20 селян і на місці 4 особи розстріляно. Підчас бійки селяни вбили кількох червоноармійців.

Горять колективи.

Минський часопис „Орка" повідомляє, що в Минщині згорів колектив „Пролетарій". Підпалили його невислідженi досі селяни і то саме тоді коли відбувалися збори, на яких мали ухвалити постанову про зачинення церкви.

Мекдональд побідив.

Дня 14. березня палата громад відкинула вотум недовіря для уряду Мекдональда 308 голосами проти 235. Це сталось через те, що між лібералами і консерватистами не прийшло до порозуміння. У Льондоні переконані, що уряд Мекдональда уступить аж у місяці травні.

„Приятелі пластової молоді".

Ставропиґія викидає пластову молодь на брук!

В неділю 9. березня ц. р. відбулися установчі збори „Приятелів пластової молоді", як окремої, автономної секції „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю" у Львові. Метою цієї секції є всестороння поміч моральна і матеріяльна та опіка над пластовою молодю. У склад управи ввійшли: д-р Степан Дмоховський — голова, о. проф. д-р І. Фіголь — заст. голови, пані: Донцова, Старосольська і Струмінська та п-ове Галяревич і Навроцький — члени.

З біжучих справ найбільш актуальна тепер справа пластової домівки викликала на зборах оживлену дискусію. На днях Український Пласт мусить покидати свою дотеперішню домівку при вул. Бляхарській ч. 11, яка є власністю Ставропиґії, а яка викидає наших дітей на вулицю.

Москвофільські мамути рішили остаточно викинути наші діти з домівки, яку вони займали кільканацять літ. Треба отже подбати негайно про нову домівку, щоби пластова праця не припинилась, а дотеперішні надбання не змарнувались. Як протест проти кацапського насильства зложили присутні готівкою і деклараціями квоту 950 зол. на фонд нової домівки.

Цей перший відгук українського громадянства слід щиро повитати. Довідуємося, що вістка про викидання пластової молоді на вулицю розворушила й ширші наші круги у Львові. На днях утворився вже спеціяльний комітет для придбання пластової домівки, до якого ввійшли найвизначніші наші громадяни і громадянки. Цей ширший комітет виділив із себе тісніший комітет і на днях вийде вже його відозва до українського громадянства з покликом складати негайно жертви на будову чи закупно пластового дому у Львові. Не сумніваємося, що весь український загал відгукнеться на поклик комітету своїми жертвами.

Протест пластунів проти відібрання домівки.

У неділю 16. березня в 11. год. передполуднем зібралася українська пластова молодь на подвірю будинку Ставропігійського Інституту, щоби запротестувати проти теперішньої управи Ставропігійського Інституту, що відібрала львівському пластові його домівку при вул. Бляхарській. Демонстрація відбулася зовсім культурно, в як'й взяло участь около 600 осіб. Командант УУСП закликав товариство, щоби впертою працею допомогло ВПК побудувати свій власний пластовий дім. Опісля на знак протесту спалено російський триколіровий прапір. Коли Руська вулиця заповнилася демонстрантами, що кинули ставропігійське подвіря, надіхало авто з поліцією, та вона не мала причини до інтервенції, бо демонстрація відбувалася спокійно й культурно.

Виборчі протести з окр. 54 і 55.

У понеділок 17. березня Найвищий Суд розглядатиме виборчі протести проти виборів в окрузі 54.: Тернопіль, Чортків, Гусятин, Борщів, Заліщики та протест проти виборів в окрузі 55.: Золочів, Броди, Перемишляни, Бережани; протест в окрузі 45.: Тарнів, Пильзно, Горлиці, протест в окр. 17.: Ченстохова, Радом, в окр. 2.: Кельці, Венгрів.

Прем. Бартель зголосив димісію кабінету.

У суботу прем. Бартеля приняв у Замку президент Мосціцький. Прем. Бартель зложив просьбу в справі димісії кабінету. Президент висловив сдудування, що сойм спричинив кабінетну кризу в хвилі, коли ще не покінчено праць над бюджетом держави. Пополудні президент конферував із марш. Пілсудським. У парл. колах здогадуються, що димісія уряду Бартеля не буде принята або що президент поручить Бартелеві дальше урядування аж поки сойм не полагодить бюджету. Після замкнення сесії Бартель буде знову іменований шефом уряду. В кожному разі останнє слово належить до марш. Пілсудського.

Більшовики приготовляли держ. переворот в Естонії.

Поліція в Талліні викрила комуністичну організацію. При ревізії забрали богато комуністичної літератури з СРСР. Арештували 11 людей, м. ін. двох агентів із СРСР. Один із них ставив спротив і його вбили в сутичці. Більшість арештованих мала зброю. Із сконфіскованих документів виходить, що організація нагальними засобами хотіла повалити теперішній устрій в Естонії. В Тарнаві арештували одну особу. Два комун. посли, вмішані в цю справу, втекли.

Самовбивство члена комісії моск. госп. ради.

У Парижі скочив у ріку Секвану член комісії московської краєвої господарської ради Володимир Маляревський.

Кроваве весілля.

У суботу запав присуд у розправі парубків з Вихопня, що з крісами напали на хату Шика в Жовтанцях, де відбувалось весілля його дочки. Тоді то госп. Шик. був ранений, а син його Степан помер наслідком рани. На основі ухвали присяглих усіх обвинувачених засуджено на кару вязниці по 2 роки.

Арештували злодія почт. марок.

Повідомляють, що золочівська поліція після довшої обсервації тамошніх трафік впала на слід одного із злодіїв, які вкрали у почт. уряді Львів II. почтових марок на величезні суми. Зачувати, що арештований признався до крадежі та виявив спільників.

Летунська катастрофа у Варшаві.

У Варшаві на цивільному летунському майдані, підчас пасажирського лету, улаштованого Варшавським Аероклюбом, упав літак з висоти 80 м. Пасажир Маковський, співробітник „Праси Польської“, що зголосився добровільно до подорожі, згинув на місці. Пільот Тшетшевінський помер 20 хвиль після катастрофи, перевезений до шпиталю.

Навіть ляльки колективізують...

„Правда“ повідомляє про таку подію на тлі колективізації. Комуністична організація міста Мадинь уладила „день знищення кулака“. Відділи колективістів ходили по домах і забирали і найдрібніші предмети домового вжитку. Оставили по домах голі стіни, поконфіскували біля, кухоню посуду, навіть ляльки та забавки Колективізація тяглася 3 дні, при чому ком. відділам, до яких прилучилося сусп. шумовиння, приграмали дві орхестри. Опісля місц. совіт вислав телеграму до Сталіна, що кл. боротьба в місті закінчилася побідою пролетаріяту.

Помер ген. Прімо де Рівера.

З Парижа повідомляють під датою 16. березня, що там помер бувший еспанський диктатор Прімо де Рівера. Від тижня він не кидав ліжка, а приймав лише людей з найближчого окруження. Був тяжко хорий, бо цукрова недуга розвинулася сильно. Мав виїхати у Франкфурт для лікування. Ще 15. березня виглядало, що стан здоровля Прімо де Рівери покращав. Помер 16-го березня в 11 год. рано.

Часописи повідомляють, що рідня Прімо де Рівери в неділю пішла була до церкви, а ґенерала оставили в фотелі. Він читав щось. Коли вернулися, застали ґенерала лежачого на ліжку з окулярами засуненими на чолі. Смерть наступила так нечайно, що хорий не мав навіть часу подзвонити на прислугу.

Тіло Прімо де Рівери забальзамують і перевезуть до Мадриду.

Обікража церков.

До церкви в Гадинківцях (пов. Копичинці) закрався злодій крізь вікно захристії, попереветав скрині з вуглям, поперекидав церковне біля а в церкві розбив дві скарбонки, з яких забрав лише 4 зол. Церковних золотих і срібних річей як ліхтаря та хреста не взяв. Як підозрілого у цьому вломі арештували Маріяна Білозуба, якого передали копичинецькому судові. — У церкві в Семенівці (пов. Збараж) вломилися злодії, розбили скарбонку та забрали 60 зол. Як підозрілих у крадежі арештували Петра Мартинюка та Степ. Присяжнюка.

Більшовики відступають від колективізації.

Тасс повідомляє: Відозва центр. комітету компартії до всіх партійних організацій взиває ті організації почати енерґійну боротьбу зі скрайними та нагальними методами колективізації, приноровлюваними в деяких районах, а рівночасно старатися, щоби селянські маси добровільно брали участь у колективізації та консолідації істнуючих колективних господарств, забороняє також замикати торги, приказує наново отворити базарі та поручає не перепиняти господарям, також і тим споміж них, що є членами колективних господарств, продавати земні плоди на базарах. Замикати церкви мають лише тоді, коли цього щиро та направду бажає значна більшість місцевих людей та лише після затвердження відповідної резолюції місцевих селянських зборів реґіональними вик. комітетами. Ті, що обиджують релігійні почування населення, мають бути потягнені до строгої відповідальности. Вкінці відозва поручає усувати урядовців, які не вміють чи не хочуть узяти участи в енерґійній боротьбі проти ухилів, яким підлягає напрямна компартія.

Запалася земля.

У лісі П. Борковського, 4. км. від Мельниці (пов. Борщів) запалася земля. Ярута, що там утворилася, глибока на 18 м. Причиною є западення землі над одною з підземних печер, яких в тій околиці є чимало.

Зі спортового життя.

Україна заанґажувала віденського тренера!

Довідуємося, що Спорт. Т-во „Україна“ у Львові заанґажувало до спілки з клюбом „Чорних“ відомого віденського тренера п. Стрнала, що вийшов з клюбу „Рапід“, довголітнього мистця Відня. Під його фаховим проводом українська дружина тренуватиме на площі Сокола-Батька двічі в тижні: що середи і пятниці („Чорні“ — що вівтірка і четверга). Сподіємося, що пильна, солідна й витревала праця наших змагунів під таким проводом видасть свої овочі вже в найкоротшому часі.

Відкликані змагання.

Заповіджені на неділю, 16. березня, змагання в копаному мячі не відбулися з причини неприятливої погоди.

Похід Ґандія.

Ґанді, хоч дуже змучився, промандрував із своїми однодумцями 10 миль, що ділять його ще від місц. Шатар і Дабган. У Дабґані привитали Ґандія представники місцевої влади, індійці, та сказали, що подалися вже до димісії.

Повінь в Еспанії.

Із Сараґоси повідомляють, що вода на ріці Ебро постійно підноситься. В нижче положених частях міста завалилося около 600 домів, 1500 людей живе під голим небом. Наслідком дощів перерваний зал. шлях між Блязоолею і Лябідаскою. Знищена теж дорога між Мадридом і Ируном.

З судової салі.

Девятий день розправи проти майора Рильського.

Після переслухання лікарів, знавців судової медицини, зізнавав полковник Губерт, приятель обвинуваченого. Полковник Губерт знає Рильського ще зі шкільної лавки; він представляє майора як людину амбітну, горду, здержливу, як правдивого джентельмена. Полковник Губерт довідавшись раз від Ясінської, що вона розвелась із чоловіком і хоче вийти замʼж вдруге за старшину польської армії, познайомив Ясінську із Рильським та подбав, щоби вони повінчались. Пізніше Рильська скаржилась, що майор не відповідає її своїм характером і темпераментом. Коли свідок довідався, що Рильська померла трагічною смертю, він подумав, що вона закінчила життя самовбивством наслідком гризні сумління й душевного роздору після її переходу на кальвінізм. Рильська була побожною, католичкою, а перейшла на кальвінізм тільки ради чоловіка кальвініста і коли католики почали Рильську оминати, була дуже пригноблена, терпіла на докори сумління і навіть хотіла покинути Рильського й вернути на католицизм. Що до зізнань Ростоцького, то полковник Губерт дає до зрозуміння, що Ростоцький мав із майором особисті порахунки за якісь довги і зізнання Ростоцького це акт пімсти.

Підчас зізнань лікарів знавців судової медицини, до салі розправ принесено череп покійної Рильської й поставлено на стіл для лікарських оглядин. Прокуратор і оборонець виходили також на судове подвіря, оглянути дупло ясеня, в якому найдено труп Рильської, причім оборонець д-р Ляндав сідав у дуплі, щоби демонструвати положення тіла покійної. Знавець судової медицини Сарторі видав очечення, що про самовбивство Рильської не може бути й мови та що тут мається до діла тільки з убивством.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

О. Олесь: **„Минуле України в піснях“.** Княжі часи. Львів, 1930. Накладом Вид-ва „Неділя“. Книгозбірня „Неділі“. Том IV. З переднім словом М. Голубця. Стор. 168. Формат 16°.

Іван Филипчак: **„Сила волі“**, повість з купецького життя з другої половини XIX. віку, на тлі дійсної події. Жовква 1930. Видавництво „Русалка“, присвячене українській молоді. Стор. 120. Форм. 8°.

О. Studynsky Docteur en Droit: Le Problème agraire en Ukraine. Les Presses universitaires de France. Paris 1930. Стор. 196. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Кооперативна Республика“, економічно-суспільний місячник. Рік видання III. Ч. 3. 1. березня 1930. Зміст: „Hat der Bauer Geld, hat es die ganze Welt“; С. Гольдельман: До характеристики сучасної радянської політики на Україні; М. Боровський: Сон як чинник господарської відживної кризи; Віліям Кінг: З журналу The Brighton's Cooperator; И. Ф. Шер: Уривок з нарису: „Як я став кооператором“; А. Крушельницький: Лісові кооперативи; О. Риженський: Пропонуємо бльочкову систему збирання ощадностей; З життя української кооперації; Господарська хроніка; З преси і життя; Нові книжки.

„Світ Дитини“, місячник для українських дітей. Число 3. За березень 1930. Зміст: Мала геройка; Сирітка; За волю України; Рід миші; Про козацького от. Івана Підкову; Ромцьо лицар; Кобзар; Про двох когутів; Як будиться весна; Як малий Данилко представляв собі шкілку дерев; Хто чим вродився тим і буде; Марійські кури; Світикова ґвардія; Забави; Загадки.

„Боян“, місячник для орґанізації українських хорів. Рік II. Ч. 2. за лютий 1930. Львів-Дрогобич. Зміст: На тему співочого союзу; На нові шляхи; Енциклопедія; Дописи; Хроніка; Всячина; Бібліографія; Музичний календар; Переписка.

Льондонська конференція.

На останньому засіданні льондонської конференції дня 14 ц. м. Бріян заявив, що його роля у Льондоні скінчена і він рішив вернути до Парижа. Але інші члени французької делегації переконали Бріяна, що його присутність у Льондоні є конечна і він змінив свою постанову. Вибрано окрему комісію для справ морських вилучень і справ ліквідації кораблів не конечно потрібних для вжитку держав підчас мира. При кінці засідання Америка вчинила деякі уступки в користь Японії.

Заклик Гінденбурґа до нім. народу.

З Берліна повідомляють, що Гінденбург опублікував заклик до німецького народу, у якому вияснює становище уряду супроти пляну Йонґа та накликає населення до спокою й тверезого оцінення вислідів конференції в Гаї. Гінденбург заявляє, що німецький уряд зробить усе, щоби зменшити ці тягарі, які впали на Німеччину після програної війни. Евакуація Надренщини це великий здобуток німецької дипльоматії. На думку Гінденбурґа, Німеччина поборола найбільші повоєнні труднощі і йде певним кроком до кращої будуччини. Німецький уряд має велике завдання, перемогти внутрішні розтори серед народу і партійну розпробленість, але Гінденбурґ висловлює надію, що здоровий інстинкт побідить вкінці і вся німецька політика стане під кличем: „Німеччина понад усе!“.

Як за поганських часів мучать духовників.

До Парижа приїхав з мандрівки по СРСР. віцепрезидент університету в Джорджтавні (в Америці) о. Гемонд Уолш. В інтерв'ю з журналістами оповідав він жахливі речі про положення духовенства під владою більшовиків. ДПУ спалило живцем епископа Перму, якого передтим страшенно мучили. Епископ Юр'єва згинув також після страшних мук. Архиепископа Вороніжа ватага безбожників відірвала підчас богослуження від престола, міліція розігнала вірних, після чого його повісили на амвоні... В одній лише воронізькій губернії вбили більше як сто духовників. Одного священика вивели на двір і при сильнім морозі поливали водою, поки не замерз. Вірні Москви обурені на митроп. Сергія за те, що він згодився подати вимушені комуністами заяви, які були поміщені в часописах. В одну неділю митроп. Сергій відправляв богослуження. Вірні стали відгрожуватися митрополитові підчас богослуження. Митроп. Сергій перервав богослуження та хотів оправдатися. Це йому не вдалося й він мусів вийти з церкви.

Тріюмф кобзи-бандури в Америці.

(Лист до Редакції).

Шікаґо, 11. лютого 1930.

Час до часу приїжджають до Америки в гості репрезентанти наших культурних чи політичних установ зі старого краю. Приїдуть, розкажуть, в чому причина їхнього приїзду, виконають своє завдання й вертають назад, щоб там у краю здати звіт зі своєї діяльности за океаном. За мого побуту в Америці були у нас в гостях по черзі такі визначні громадяни з Европи: б. посол Пащук, п. М. Шаповал, п. Григоріїв, п. Л. Ясінчук, п. Коновалець та п. сен. Кисілевська. Всі ті гості розповсюднили серед української еміґрації свої кличі і причинилися немало до розрухання наших людей за океаном.

Не було завданням тих делеґатів виступати серед американців. Одначе й таких „амбасадорів доброї волі“ не бракувало. Перший Кошиць пробив скалу та переїхавши Америку, поставив українське ім'я на належний йому висоті і вказав так шлях, куди нам іти, щоб добитися признання серед чужих. Нема нині української кольонії в Америці, яка не знала би про Кошиця та його капелю. По ньому приїздили ще оперова співачка п-і С. Крупельницька, борець Гаркавенко, артист-балетмайстер Авраменко, б. прімадонна київської опери Гребінецька та інші. Названі митці заступали нам в Америці наших послів, консулів чи амбасадорів. Вони були амбасадорами доброї волі, знайомлячи американців з Україною та її цінностями. Рівночасно ширили вони серед своїх земляків національну свідомість і гордість та пошану й любов до своєї культури. Американські часописи містили з нагоди їх виступів рецензії та замітки про Україну.

В листопаді м. р. приїхав до Америки з Парижа кобзар-бандурист п. Ємець. В історії української еміґрації в Америці п. В. Ємець буде записаний як черговий амбасадор нашого народу і його культури. В. Ємець знаний вже в Европі, де він концертував у неодній державі, а зокрема ґрунтовно перемандрував Францію, даючи свої концерти. Бувшим воякам У. Г. Армії він рівнож знаний майже з окопів та стрілецьких позицій. В 1919 році, в найгорячіший для нас час, п. Ємець сам або з директором Стадником концертував по ріжних стрілецьких частинах на фронті. За цю діяльність нагородила його Начальна Команда УГА орденом залізного хреста. Ємець знаний добре й серед мирного населення України, про що й пише проф. М. Грінченко у брошурі „Історія української музики“, виданій 1922 р. за дозволом цензури в Камяниці Под.

До Америки приїхав п. В. Ємець, аби познайомити американців і своїх земляків з нашим історичним інструментом: бандурою. Праця це не легка. Українці в Америці про бандуру вже знають, хоч мало хто мав нагоду її чути. Отже серед українців справа піде легко. А серед американців, які про кобзу-бандуру досі й не чули, у яких „бизнес“ завсіди на першому пляні?

Як принято виступ Ємця, за примір нехай послужить перший концерт, який американська фірма Берта От Інк. влаштувала дня 2. лютого ц. р. у ...аік Театрі в Шикаґу. Концертова саля була заповнена по береги. Крім українців, білорусів, литовців було чимало й американців, в тому числі й репортери шикаговських ґазет. Концерт, який тривав від 3—5 год. попол., треба признати: вдався. Радости, оплескам та оваціям не було кінця. Це щось надзвичайно оригінальне — говорили американські гості.

На другий день шикаґовські американські ґазети принесли рецензії з концерту та замітки про п. В. Ємця. Газета „Шікаґо Дейлі Трибюн“, яка має 800.000 передплатників в неділю розходиться в $1^1/_4$ міліона прим., написала: „Ми думали, що про кобзу ніхто в Шикаґу не знає. Одначе така чисельна публика, яку ми бачили на концерті, свідчить, що воно не так“. Цей часопис у своїй замітці, якої я в цілости не наводжу, не має слів подиву для кобзи та її віртуоза п. Ємця. З інших ґазет ще „Шікаґо Дейли Нюс“, „Геральд і Еґзамінер“, „Івнінґ Пост“ і „Шикаґо Амерікен“ принесли гарні замітки про концерт.

Значить: американці знова почули про нас і про нас та наше мистецтво заговорили. Край повинен нам дати більше таких Ємців, Кошиців та Авраменків.

Інж. Степан Куропась.

Новинки

— **Недуга проф. Петра Холодного.** Відомий наш артист-маляр проф. Петро Холодний поважно занедужав і лежить прикутий до постелі вже місяць. Проф. Холодного доглядають лікарі д-р Панчишин і д-р Дзерович.

— **З приводу смерти Ф. Федорцева** зложив на „Т-во письм. і журналістів“ замісць квітів на могилу пос. Мих. Струтинський 15 зол.

— **Святочна Академія в честь Масарика.** Заходом сенату і професорського збору українського університету в Празі відбулася дня 6. березня ц. р. в салі геольоґічного Інституту Святочна Академія з нагоди 80-літніх уродин президента ЧСР, із такою програмою: 1) промова ректора; 2) Хвала Зевесові Лисенка у виконанні українського академічного хору; 3) реферат проф. д-ра Мірчука про „Словянський підклад фільософії Масарика“; 4) національні гимни.

— **Поворот зими.** У цілій середній Европі упали в останніх днях снги. В Карпатах земля покрита снігом, що сягає ...цями пів метра, а навіть на метер. Ночами є морози, але метеорольоґічні станиці потішають нас, що з над Англії прийде депресія і принесе тепло і дощ. У найближчих днях можна сподіватись гарної погоди і тепла.

— **На розбудову Національного Музею** вплатили: нотар М. Мочульський 133.35 зол., д-р В. Бабій 100 зол., проф. О. Ярема 25, радник І. Громницький, декан о. І. Господаревський (Поруче) по 20; проф. М. Балаким, д-р І. Полохайло, арт. Петро Мечик, Т. Романишин, о. В. Навроцький, Гриць Тершаковець, П. Багриновський і оо.: В. Кушнір, Т. Левинський і Л. Несторович по 10 зол.; д-р Я. Грицак 7 зол., оо. О. Макаревич, Ф. Згоряхевич і З. Кузьмович, проф. І. Шпитковський по 5 зол. Як члени Громадянського К-ту розбудови приступили о. В. Навроцький, М. Мочульський і Б. Мечик.

— **Вісім літ вязниці за вбивство жінки.** В окружнім суді в Чорткові відбулася розправа проти Миколи Малика із Антонова, обвинуваченого в убивстві своєї жінки. Акт обвинувачення говорить, що Малик оженившись з молодою дівчиною, зараз по шлюбі бив її часто та знущався над нею, а коли жінка покинула його, він загрозив їй, що застрілить її, як що вона не поверне до нього. Жінка побоюючись нових побоїв, не вернула до чоловіка і тоді Малик убив її вистрілом з револьвера. Суд засудив його на 8 літ вязниці.

—**Скарбова палата в Тернополі.** З днем 1. квітня ц. р. буде креована в Тернополі скарбова палата. Її підлягатиме 17 скарбових урядів і кілька урядів акциз і монополів.

— **Трупи для анатомічних університетських виділів.** Сенат варшавського університету постановив віднестися до міністерства освіти, щоби воно полагодило справу доставки трупів для наукових цілей. Мін-ство має вже опрацьований проект закону, що управильнює цю справу для всіх університетів у державі. Проект передбачує, що не лише університетські міста, але й інші матимуть обовязок давати трупи для наукових цілей для університетів.

— **Грізні симптоми.** У Крушвиці в Познанщині є від довшого часу безробіття. Робітники доведені нуждою до розпуки, кинулись на днях у кількости 300 осіб на торгівлі харчевих продуктів і хотіли ограбити їх. Поліція стріляла до безробітних і вбила робітника Пекаревича та арештувала 14 осіб.

—**Після кривавих заворушень у Сяноці.** У фабриці залізничих возів у Сяноці від довшого часу є безробіття, яке очевидно викликає серед робітництва велике невдоволення. На днях безробітні зібралися на нараду, після якої улаштували демонстрацію. Поліція хотіла розігнати демонстрантів, які ставили спротив, через що прийшло до бійки, у якій було 10 осіб ранених. Робітники всеж переломали кордон поліції і хотіли вдертися до фабрики, але поліція заступила їм дорогу вдруге та знов поранила кілька осіб. Спроваджено військо, яке стріляючи у повітря, розігнало демонстрантів.

— **Ріжні вісти.** Населення Ахмедабаду обкидало квітами Гандія і його прихильників, що вибираються в подорож над море. — Біля Крайцбурґу на німецьким Шлеську узброєні бандити напали на поштове авто й ограбили 1425 марок, після чого повтікали в ліси. — Президент Масарик, який мав виїхати до Франції для лікування, відложив свою подорож, щоби взяти участь у похоронах письменника Ірашека. — У Вильні підчас ревізії у одного литовця поліція викрила цілий склад зброї та муніції. — Коло Бомбаю прийшло до кривавої сутички між страйкуючими робітниками і поліцією, яка поранила кілька осіб. — У Будапешті розпочалась мадярська господарська конференція, на якій соціялісти домагаються 8-годинного дня праці. — Студенти медицини парижського університету почали страйк на знак протесту против зловживань при іспитах у професора Баншетіє і ректор наказав перервати виклади й розпочати слідство у цій справі. — Летун Ернст Беш вибирається з Гамбурґа бальоном „Граф Цеппелін“ у подорож до південної Америки. — Над південною Італією шаліла буря, яка біля острова Сицилії розбила кілька рибацьких човнів і затопила декілька рибаків. — В Індії поширюється епідемія віспи. — У південній Франції була нова повінь хоч і менша як перша. Згинуло 107 осіб, а 600 домів завалилося. — Німецький парлямент більшістю голосів ухвалив видати судові 10 комуністичних послів. — На мурманській залізничій лінії була катастрофа поїзду, в якій згинуло кількох вояків ДПУ, що їхали до Ледяного Поля переводити колективізацію господарств.

— **Дещо зі статистики Москви.** Радянські преса пише, що з наказу комісаріяту здоровля міліція виловила в Москві 6000 бездомних дітей, які віддано лікарським оглядинам. Виявилось, що серед цих бездомних дітей, є 4173 заражених венеричними недугами, 1118 туберкулічних. Підчас ловів бездомних, ці діти вступили з поліцією у формальну битву, в якій згинуло 60 осіб.

— **Велика пожежа.** У Дойпельшпайхері, дільниці Данціга вибухла у збіжевім шпіхлірі пожежа, яка спричинила шкоду на 1 міліон марок. Підчас гашення вогню один фаєрман упав з даху на землю і забився на смерть.

— **Дочка казала вбити батька.** У німецькім містечку Целі близько французького кордону жив Михайло Шафтляйтнер, який полюбив Тересу Гірбль і хотів з нею оженитись. Але батько Тереси заборонив дочці виходити заміж і проганяв її нареченого з дому. Шафтляйтнер погрожував, що убє батька Тереси, а таки вжениться з нею і справді в короткім часі сусіди найшли труп старого Гірбля із порубаною головою при помочі французької шаблюки, що лишилась із часів війни. На днях у місті Вельс відбулась судова розправа проти Михайла Шафтляйтнера і Тереси Гірбльової, обвинувачених в убивстві її батька. Тереса призналась у суді, що батько любив її не батьківською любовю, але любовю чоловіка і бажаючи збере-

ти її для себе, не дозволяв їй вийти заміж за іншого. Батько кілька раз намагався збешестити свою дочку і вона не маючи сил боронитись далі, намовила свого нареченого вбити її батька, за що обіцяла вийти за нього заміж. Слідство виявило, що справді батько напаствував часто свою дочку і що вона нераз хотіла втікати з дому та плачучи скаржилась матері: „Мамо, я не в силі довше боронитись проти батька!" Суд засудив Тересу Гірбльову тільки на 10 місяців вязниці, а її нареченого на 10 літ вязниці.

— **Дещо зі статистики Берліна.** В 1928 р. народилось у Берліні 43.209 дітей, у 1929 році 43.148, померло 1928 р. 6358 осіб, у 1929 р. 10.646. За 1929 р. населення Берліна збільшилось на 86.000 осіб. У 1928 році в Берліні повінчалось 46.030 осіб, а в 1929 р. 47.102 осіб.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. березня ц. р.: за масло експортове солене пріма по 5·30 зол., за масло несолене бльокове 5·20 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·80 зол.; яйця копа 6·— зол.

Допись.

ЖИДАЧІВ. (З практик шкільного інспектора Квятковського). В Жидачеві є шкільним інспектором п. Квятковський, котрий примусово переводить реформи, які покищо примусу не мають. А саме він примусово організує сільські 7-клясові школи районові. До одної громади має належати кілька сусідніх сіл, з котрих діти мають ходити до тої 7-клясової школи. Це є шойно проєкт міністерства освіти, а п. Квятковський вводить його вже в життя. На місце 7-клясової школи вибирає він громади, де мешкає більше латинників, щоб вони могли користати з такої школи: розуміється само собою, що викладова мова в такій школі польська. Громади, з котрих діти мають ходити до такої районової школи, чисто українські, віддалені 3—4 км. від школи, до якої мають ходити. Першу і другу клясу вчаться у своїй школі, а на вищий степень мають уже ходити до призначеної їм районової 7-клясової. І що з того виходить? Діти з сіл, де є викладова мова українська, вчать лиш 2 роки, себто перший і другий степінь і на тім кінчиться вся наука, бо третьої кляси нема. А до районової школи вони не ходять, бо за далеко і нема в чім; змусити ж їх не можна. І так українські діти заледви научаться підписатись і кінчать науку, а родичі, хоч платять податки й удержують школу у своїм селі, є безрадні, бо п. інспектор забороняє учительству вчити вищих степенів, щоб тим способом змусити діти ходити до районівки. А щоби деякі районівки змінити, примушує інспектор „krnąbrnych" в той спосіб, що не дає їм зовсім учителя. І цікаво, що робить це з громадами чисто українськими. От примір: У маленькому сільці Млиниська, де є троха більше латинників, де є „przysposobienia wojskowe", де є й польська парохія, заложив він таку 7-клясову районівку. Там учать аж три сили, розуміється самі польські. А що сільце маленьке і навіть для одної учит. сили дітей за мало, то п. інспектор призначив до тої школи громаду чи не більшу від Млиниськ — Журавків, віддалену від Млиниськ цілих 3 км. А треба знати, що громада Журавків має гарну муровану школу, вибудовану саме перед війною і все мала постійну учительську силу. І нікому в селі навіть на думку не прийшло, що через якесь „widzimi się" пана інспектора діти будуть позбавлені науки. Інсп. Квятковський, аби змусити громаду посилати діти аж до Млиниськ, відобрав їм зовсім учительську силу і громада вже два роки не має змоги вчити дітей, але до Млиниськ таки дітей посилати не хоче. Отсим шляхом звертаються громадяни Журавків, до своїх послів, аби вони представили цю справу там, де слід, бо наші просьби й урґенси не помагають нічого, а наші діти не будуть небавком уміти навіть підписатися. — Ж.

БРОДИ. („Політика" в пожарництві). Політику в пожарництві винайшов виділ у Бродах. Не знати яким способом, але зробив відкриття, що „Сокіл" у Кадлубиськах унеможливлює згуртування цілої місцевої молоді під кличем ратунку перед пожежами, бо мовляв стоїть на різко політичнім становищі. Про це свідчить оцьтакий розпорядок брідського повітового виділу: „Wydział Powiatowy. L. 1166 Brody, dnia 11. lutego 1930. o Urzędu gminnego w Kadłubiskach. W roku 1928 nabyła gmina sikawkę, którą oddała do użytku miejscowemu „Sokiłowi". Ponieważ Towarzystwo to stoi na platformie wybitnie politycznej i uniemożliwia przeto współnależenie do straży pożarnej osobom, nie należącym do danego stronnictwa (UNDO), przeto wskazanym by było, ażeby w gminie zawiązano ochotniczą straż pożarną na statucie Małopolskiego Związku straży pożarnych i umożliwienie przez to należenie do straży wszystkim członkom gminy, bez różnicy, czy są członkowie tej czy innej partji". — Отже панам з повітового виділу йде про те, щоби в „Соколі" не було УНДО. Може він хоче бачити там сель-робів з лівиці, може комуністів, а може ще якихсь інших „істів"? Але найпевніше коле його в очі те, що в „Соколі" говорять по українськи, бо нічого іншого йому закинути не можна. Та у нас і це вже політика. Та годі. Не навчите соловейка іншого співу. Він все буде соловейком. А для інформації звертаємо увагу, кому треба, що в сокільській організації є місце для всіх чесних українців, без огляду на їх політичні переконання. Це є один з основних канонів не лише українського сокільства, але й усіх соколів усіх народів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 17. березня, год. 7·30 веч. „Кайворонок", ціни знижені.

Малий Міський Театр:

Понеділок, 17. березня, год. 7·30 веч. „Справа Якубовського", ціни знижені.

Театр ревії „Тонг" — в салі кіна „Кольосей":

Понеділок, 17. березня „Тут найдеш мужа". — Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Любощі сучасної дівчини" (Колін Мур). Кантор із Нюйорку Розенблят співає найновіші пісні

КАСІНО: Манолеску (Мозжухин).

КОЛЬОСЕИ: На слідах злочинця. Дівоча республика.

ЛЕВ: Культ тіла.

МАРУСЕНЬКА: Шукаю чоловіка. Веселий вдовець.

ОАЗА: Злодій в Багдаду.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Мельодія сердець" (Віллі Фріч, Діта Парльо, циганські пісні Янчі Бальоґа).

ПАН: Чотири чорти.

ПАСАЖ: Криваві сліди (II. часть Тарзана). Американська комедія. Ґомонтів тиждень.

ПРОМІНЬ: Дощ рож. Білі ночі.

СТИЛЕВЕ: Пімщена обида (Конрад Файдт).

ФАТАМОРҐАНА: Шопенове кохання та сльози.

ХИМЕРА: Гра пристрастей.

УТІХА: Моряк солодких вод. Золота фарма.

Програма радіо.

Понеділок 17. III. 1930.

ЛЬВІВ: 11·58 Сигнал часу, гейнал з Марійської вежі, 12·05 Концерт грамофонових плит; 17·45 Легка музика, 18·45 Всячина, концерт грамофонових плит, 19·25 Найновіші видавництва, 19·55 Сигнал часу; 20·00 Гейнал із Марійської вежі, програма на найближчий день, 20·05 Відчит „Фільософія Трентовського як чинник нац. відродження", 20·30 Оперетка Штольца „Танець щастя" (з Варшави), 22·00 Фейлєтон, комунікати з Варшави.

Вівторок 18. III. 1930

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт. **Краків** (312,8) 20·00 Концерт. **Гельсінгфорс** (221) 17·25 Музична авдиція. **Льондон** (356,3) 18·15 Програма для дітей. **Берлін** (418) 16·30 Оперетка з Липська. **Стокгольм** (436) 18·30 Популярна музика. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Лянґенберг** (473) 17.30 Концерт Мільтельцля (гітара і цитра). **Будапешт** (550) 19·15 Радіоквартет. **Ленінград** (1000) 19·00 Радіофільм. **Харків** (1304) 19·00 Свято паризької комуни. **Париж** (1725) 16·45 Концерт.

Середа 19. III. 1930

Варшава (1411,7) 15·00 Військовий концерт. **Краків** (312,8) 17·45 Концерт з Варшави. **Гельсінгфорс** (221) 18·30 Опера. **Ляйпціг** (259) 19·35 Концерт радіоорхестри. **Льондон** (356,3) Рецітаь на клявікорді. **Берлін** (418) 21·10 Арії й дуети (баритон Корнеліс і Бронгест). **Лянґенберг** (473) 20·00 Вечірня музика. **Прага** (487) 19·05 Легка музика. **Мілано** (501) 17·00 Музика з Турину. **Брюссель** (509) 21·15 Концерт радіоорхестри. **Віден** (516,3) 20·00 Чеський вечір. **Рига** (525) 19·03 Слуховище. **Мюнхен** (533) 16·30 Скрипковий рецітаь. **Будапешт** (550) 20·15 Вечір Бетовена. **Ленінград** (1000) 16·00 Орхестра. **Харків** (1304) 18·30 Концерт для села. **Париж** (1725) 16·45 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під упр. П. Карабіневича. 1575 9—?

Устрики:
17/III Король життя.
18/III Вір Ізраїлю.
19/III Базар.

Загір'я:
20/III Шукаю мужа.
21/III Вір Ізраїлю
22/III Король життя.
23/III Король життя.

Подяка.

Прибита тяжким і несподіваним нещастям — передчасною смертю мого найдорожчого Мужа бл. п. Федя Федорцева не мала я ні змоги ні нагоди подякувати всім тим, котрі в часі слабости Покійника опікувалися Ним, а після Його смерти занялися улаштуванням похоронів.

Вперше чергу сердечно дякую Вп. П. д-рові О. Приймі за безкорисну і повну посвяти лікарську поміч. Дякую рівнож всім друзям, товаришам і знакомим Покійника, передовсім дуже щиро дякую Впр. о. кан. Д. Лопатинському, Вп. П. дир. А. Крушельницькому і Вп. П. дир. Данилюкові, які не опускали Його до останньої хвилини Його життя.

Складаю щиру подяку Впр. о. кан. Д. Лопатинському за провід, а Всч. оо.: кап. Л. Туркевичеві, Ґорчинському, Василеву і Дзедзикові за участь у похороннім богослуженні і за відпровадження Покійника на місце вічного сну.

Щирим серцем дякую Видавничій Спілці „Діла" за улаштування похоронів, а Вп. П. Дир. В. Костикові за те, що немало труду вложив, щоби похорони випали як найвеличавіше.

Дякую всім тим, які поспішили до мене зі словами потіхи та співчуття, стараючись облекшити мені моє невимовне горе, як і тим, що зложили кондоленції в Хв. Редакції „Діла".

Вкінці дякую хорові Вп. ради. Купчинського, що своїм прегарним співом причинився до звеличання сумного обряду, а всім учасникам похоронів за віддання останньої послуги Покійникові,

Дружина з донечкою.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10